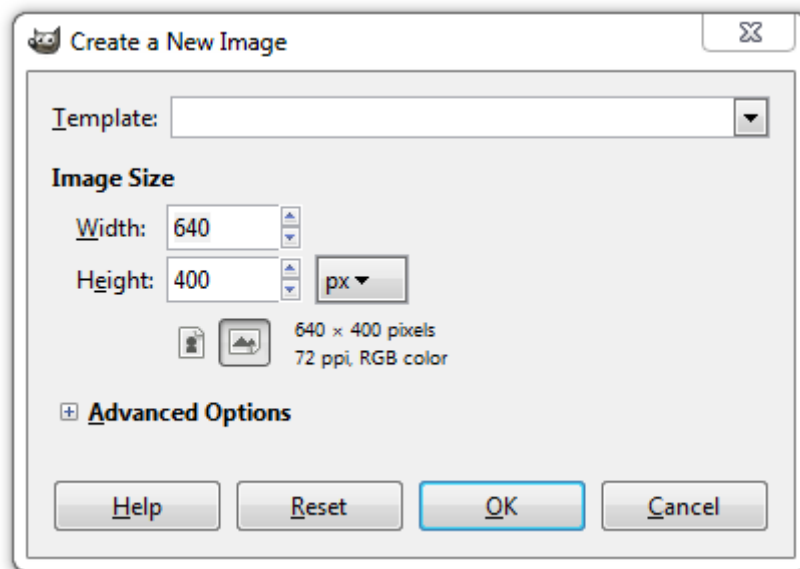

Bildebehandling i GIMP

9.1 Opprette et dokument & 9.2 Bilstørrelse

For å opprette et nytt dokument velger du File > New... (Fil > Ny...) Da vil følgende vindu dukke opp:

Her er bildets oppløsning satt til 72 ppi (pixels per inch, eller bildepunkter per tomme). Det er tilstrekkelig for bilder som skal vises på skjerm. Resten kan stå slik det er.

Det eneste vi ønsker å endre er bildets Width (Bredde) og Height (Høyde). Størrelsen vi velger avhenger av hva bildet skal brukes til. Hvis vi skal lage en header/overskrift, kan det være greit å ha en bredde rundt 800–1000 piksler, og en høyde rundt 200–400 piksler. Bildets faktiske bredde på en skjerm vil avhenge av skjermens oppløsning.

Vi kan også velge en Template (Mal), for eksempel A4, for å lage et bilde som dekker et A4-ark. Når du har valgt passende innstillinger, trykker du OK.

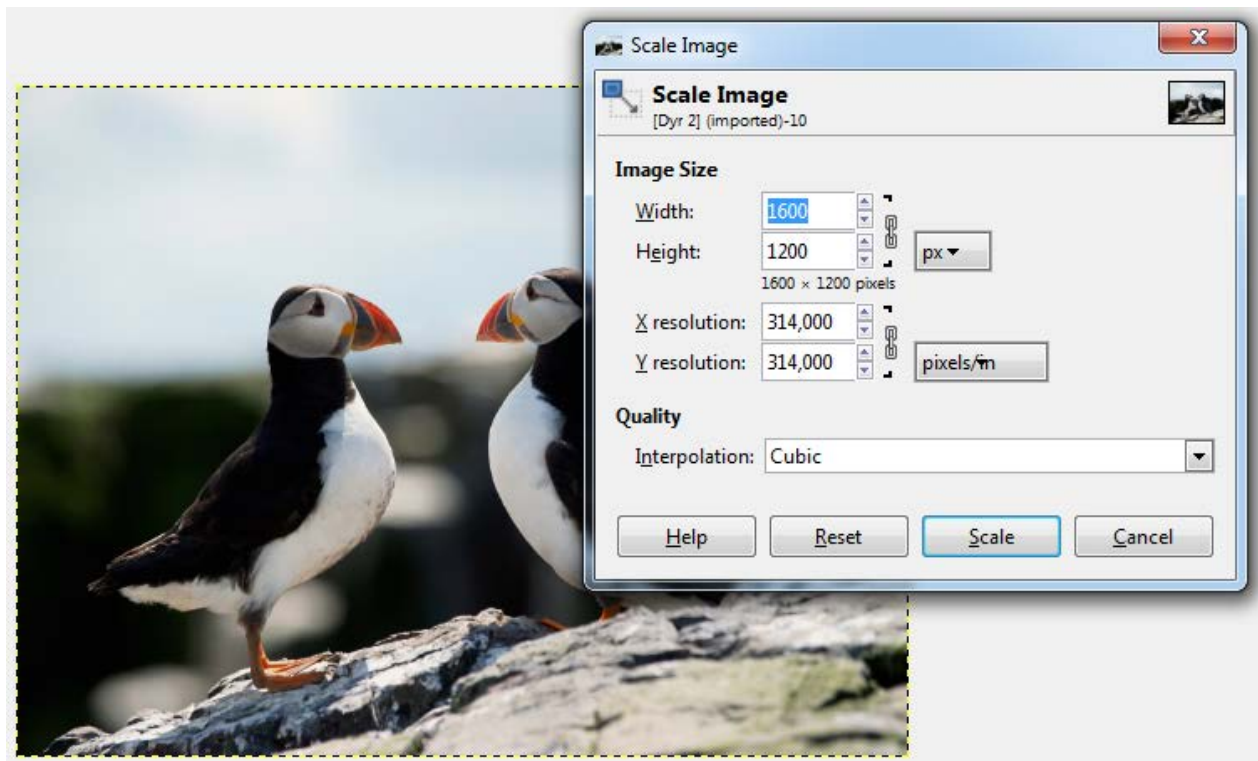
Du kan også åpne bildefiler direkte i GIMP ved å velge File > Open... (Fil > Åpne...).

Nå er det på tide å lagre bildet ditt. Det gjør du ved å velge File > Save As... (Fil > Lagre som...). Du bør alltid lagre GIMP-dokumenter i .xcf-formatet. I tillegg må du eksportere bildet i et format som kan brukes på en nettside. Mer om det under 9.9 senere i denne teksten.

9.3 Forminske og forstørre bilder

Ofte ønsker vi å gjøre om et bildets størrelse for å få det til å passe på en nettside. Dette skal ikke gjøres ved hjelp av attributtene `width` og `height` i ``-elementet, vi må derfor endre bildets størrelse.

For å endre bildestørrelse velger du Image > Scale Image... (Bilde > Skaler bilde...). Da vil følgende vindu dukke opp:

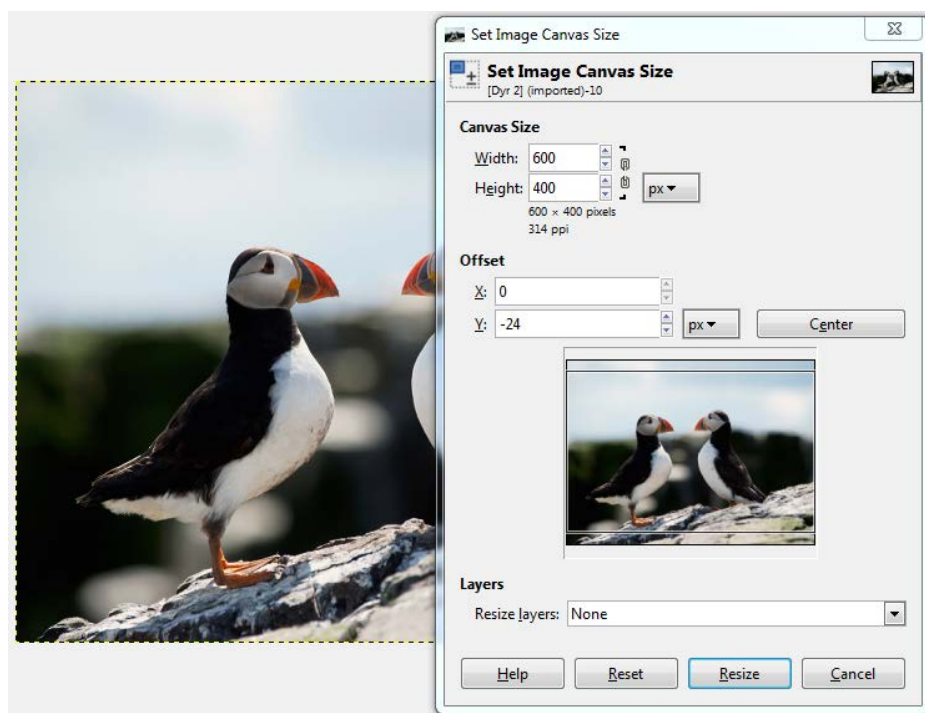

Her kan du gjøre om bildets størrelse ved å endre på Width (Bredde) og Height (Høyde). Sørg for å ha kjetting-ikonet «helt», slik at forholdet mellom bredde og høyde forblir det samme. Det er *ikke* å anbefale å øke et bildes størrelse, da blir kvaliteten dårligere.

La oss si at vi ønsker å gjøre om bildet av fuglene ovenfor til 600 x 400 piksler. Da er det naturlig å endre bildets bredde til 600 piksler. Høyden blir da 450 piksler, 50 piksler for mye. For å få riktig høyde må vi deretter beskjære bildet.

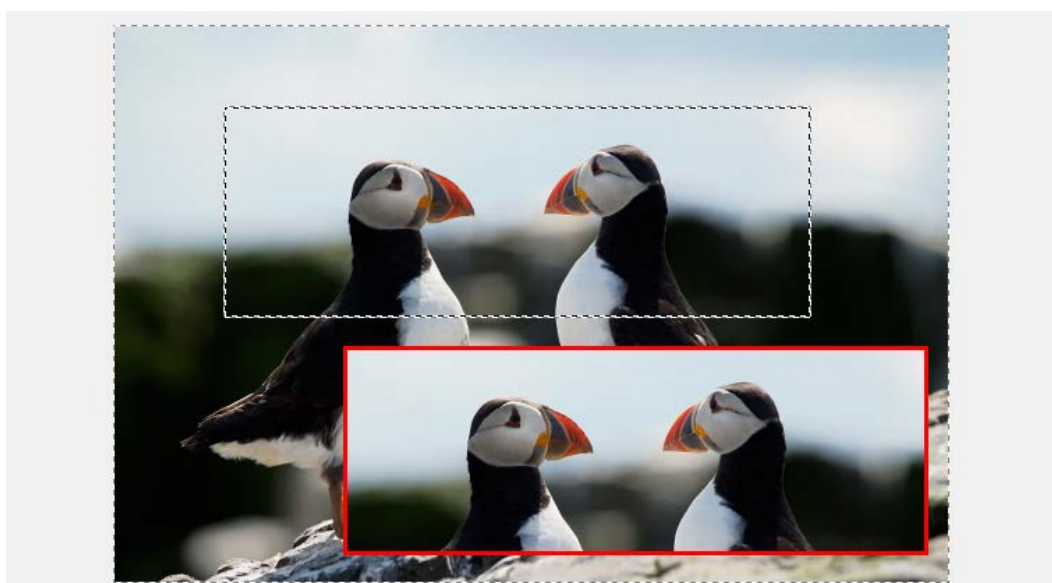
9.4 Beskjære bilder

Nå har vi gjort om bildet av fuglene til 600 x 450 piksler. For å få riktig høyde kan vi velge Image > Canvas Size... (Bilde > Størrelse på lerret...). Da vil følgende vindu dukke opp:

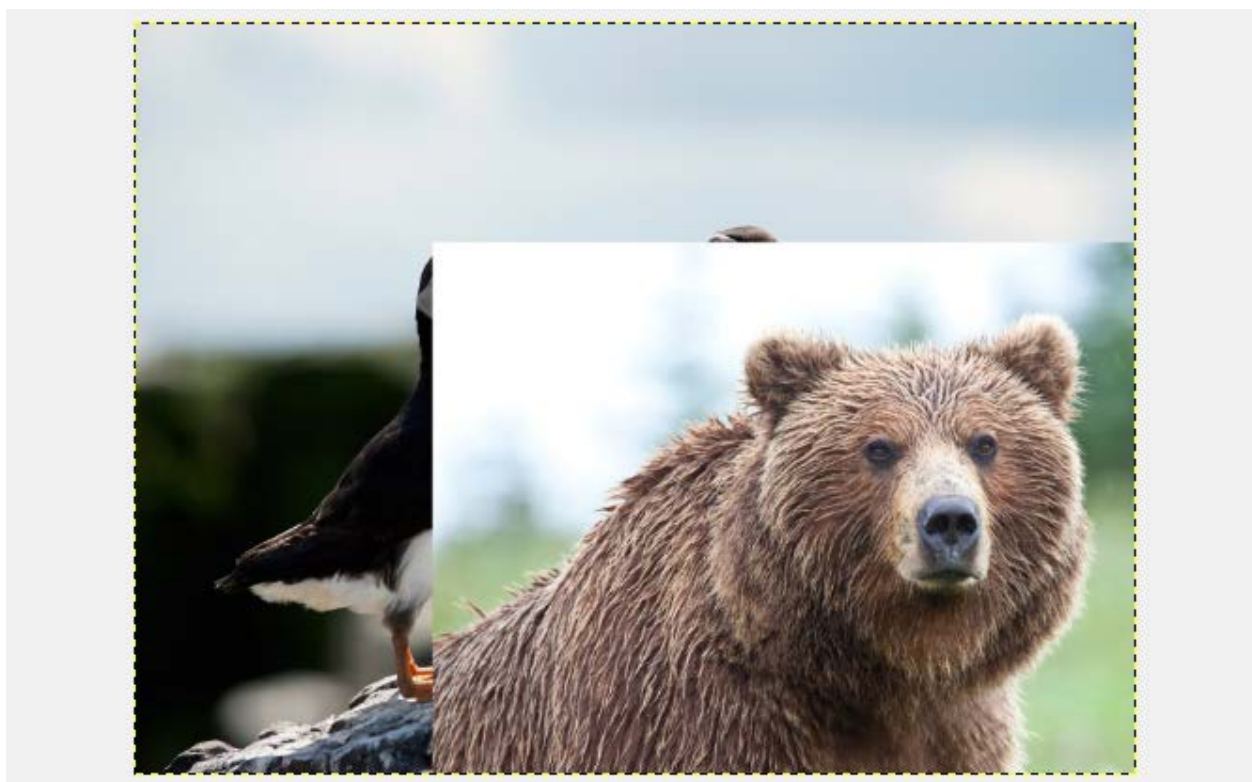
Legg merke til at det her er «brudd» på kjetting-ikonet. Her ønsker vi å bare endre høyden, så det er bra at bredden ikke automatisk følger med. Her kan vi endre høyden til 400 piksler. Deretter må vi angi hva som skal utelates fra det endelige bildet. Det kan vi gjøre ved å endre verdien i feltet Forskyvning Y. Vi kan også «dra» bildet opp og ned i firkanten nedenfor. Når du er fornøyd, kan du trykke OK. Bildet er nå 600 x 400 piksler, og du kan lagre det for bruk på en nettside.

Det er også mulig å beskjære bilder ved å bruke et Select Tool (utvalgsverktøy). Det vil si å lage en markering, f.eks. en firkant, som du klipper ut og beholder. I bildet nedenfor vises et eksempel på bruk av dette. Her er fuglenes hoder markert, deretter velges Image > Crop to Selection (Bilde > Beskjær til utvalg). Resultatet blir bildet i den røde firkanten.

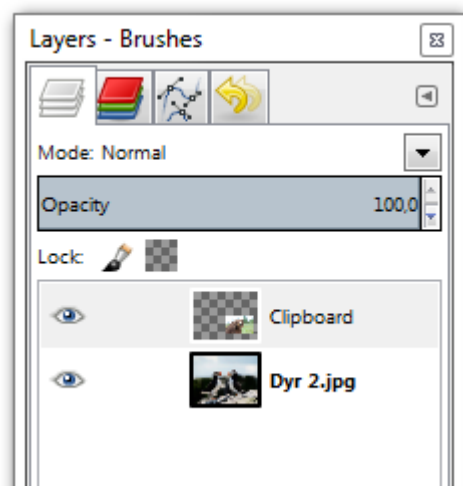

9.5 Sette sammen bilder (og bruk av Lag/Layers)

Layers (Lag) er et viktig virkemiddel i GIMP. Vi kan plassere elementer som bilder og tekst på ulike lag. På den måten kan vi redigere deler av et større bilde uten å påvirke hele bildet. I GIMP kan du ha flere dokumenter åpne samtidig, det vil si at du kan ha ett hoveddokument der du setter inn bilder fra andre dokumenter. For å flytte et Layer (lag) fra ett bilde til annet, kan du markere hele bildet ved å trykke CTRL + A (eller velge Select > All / Velg > Alt). Deretter kan du velge Edit > Paste as > New Layer (Rediger > Lim inn som > Nytt lag), og du vil få bildene oppå hverandre:

... og vi har nå to lag:

For å gjøre om størrelsen på bjørnen slik at den passer bedre, kan vi trykke på laget med bjørnen og velge Layer > Scale Layer... (Lag > Skaler lag...). Vi kan da skalere bildet av bjørnen. Pass på at kjetting-ikonet er «helt» (resultatet blir ikke bra dersom du endrer bredden mer enn høyden, eller motsatt). Etter litt skalering ser bildet slik ut:

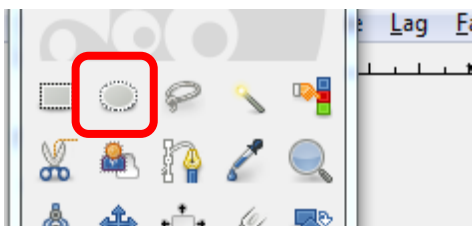

Vi kan fortsette å legge til bilder, og vi kan også gjøre om på bildet av fuglene. Da vil det bli nødvendig å legge til en annen bakgrunn, og det gjør du på samme måte som vi gjorde med bjørnen. Du kan endre på lagenes rekkefølge ved å dra dem opp eller ned i listen over Layers (Lag).

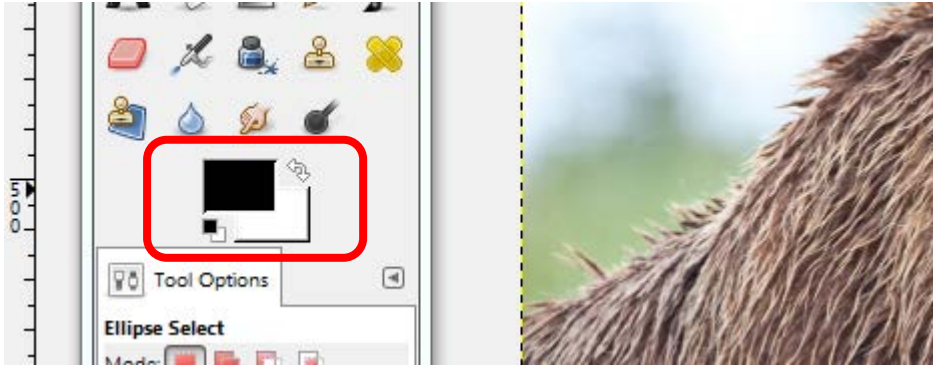
9.6 Tegne

...ved å fylle markeringer

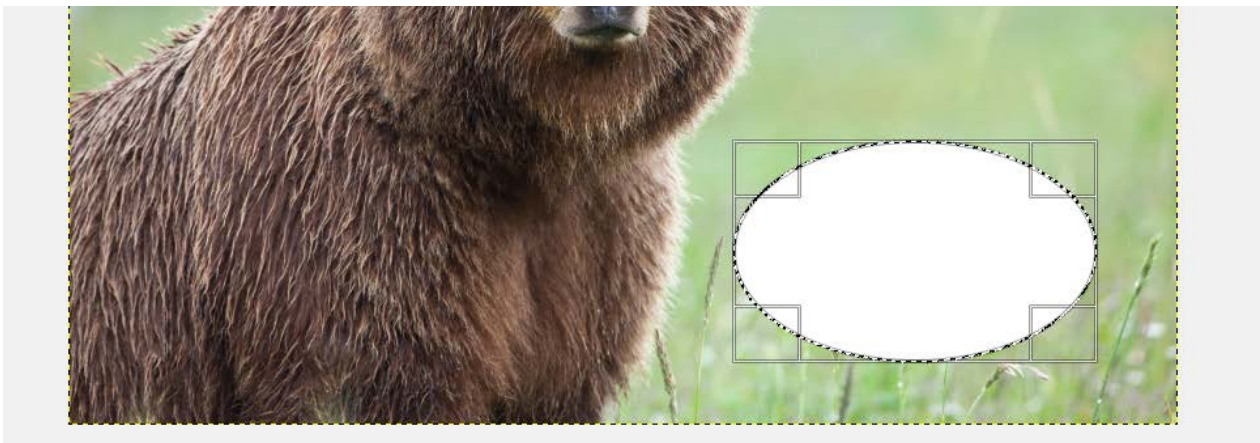
Vi kan bruke markeringer for å tegne former. Du kan lese mer om markeringer i dokumentet «Mer om markeringer i GIMP», som du finner på elevnettstedet. Vi kan f.eks. tegne en ellipse med Ellipse Select Tool (Ellipseutvalgsverktøy) nedenfor.

Det er lurt å opprette et nytt Layer (Lag) før vi tegner. Det kan du gjøre ved å velge Layer > New Layer... (Lag > Nytt lag...). Da ødelegger vi ikke det originale bildet. Når vi har tegnet en ellipse, kan vi velge Edit > Fill with FG Color (Rediger > Fyll med forgrunnsfarge) eller Fill with BG Color (Fyll med bakgrunnsfarge). Du må altså først angi en forgrunnsfarge eller en bakgrunnsfarge (se nedenfor):

Ved å velge hvit får vi følgende resultat (markeringen er fremdeles synlig):

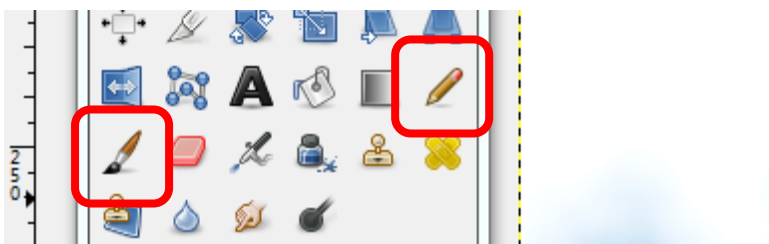
Denne framgangsmåten kan brukes med alle markeringsverktøyene.

...ved hjelp av former

Vi kan ikke tegne former direkte i GIMP, men vi oppnår omtrent samme resultat ved å fylle markeringer.

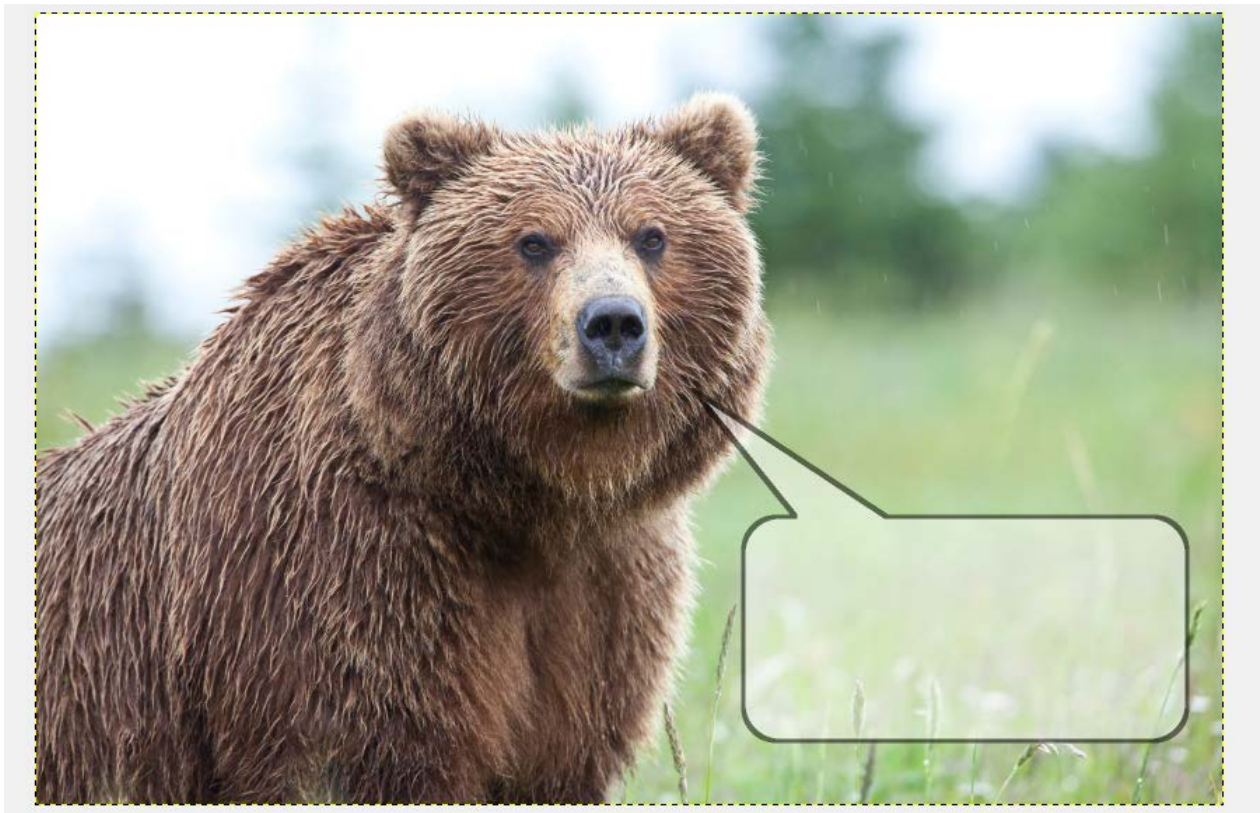
Frihåndstegning

Et tredje alternativ er å tegne med frihånd. Her kan du prøve deg fram med Paintbrush Tool (Malerpensel) og Pencil Tool (Blyantverktøy). Se nedenfor.

9.7 Skrive tekst på bilder

Nedenfor ser du et bilde med en snakkeboble.

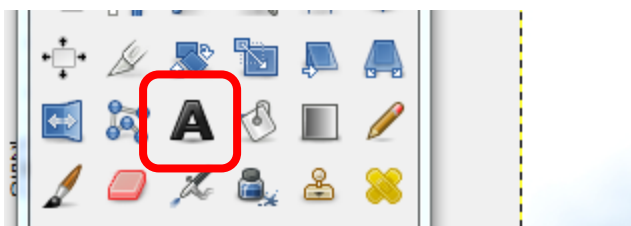

Snakkeboblen er laget ved å kombinere Rectangle Select Tool / Rektangelutvalg (med Rounded corners / Avrundede hjørner huket av), og en markering laget med Free Select Tool (lasso-ikonet). Deretter ble boblen farget hvit ved å velge Edit > Fill with FG/BG Color (Rediger > Fyll med forgrunns-/bakgrunnsfarge).

Når dette er gjort, kan du gjøre snakkeboblen gjennomsiktig ved å trykke på laget og redusere lagets Opacity (Dekkevne). Du finner Opacity ovenfor listen med Layers (Lag).

Til slutt kan du lage et omriss ved å velge Edit > Stroke Selection... (Rediger > Stroke Selection...) og angi Stroke line (Strek opp linje), Solid Color (Helfylt farge) og Line width (Linjebredde). Kantlinjen får samme farge som den angitte forgrunnsfargen.

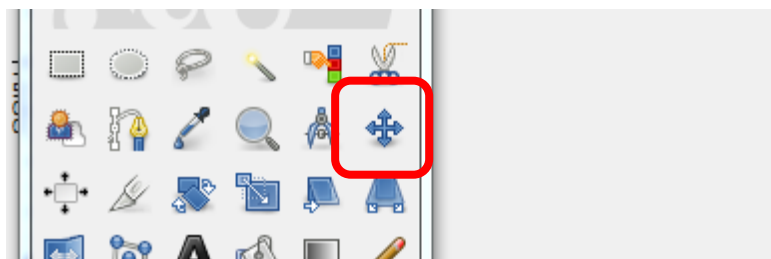
For å legge til tekst i snakkeboblen velger du verktøyet Text Tool (Tekstverktøy), se nedenfor.

Deretter trykker du øverst til venstre i snakkeboblen og drar nedover mot høyre. Du vil få noe som ser slik ut:

Nå kan du skrive inn tekst. På verktøylinjen til venstre i programmet kan du velge skrifttype, størrelse og tekstfarge. Når du er ferdig, kan du velge verktøyet Move Tool (Flytteverktøy), se nedenfor, og dra teksten dit du vil at den skal være.

Til slutt vil du ha et resultat som ligner på dette:

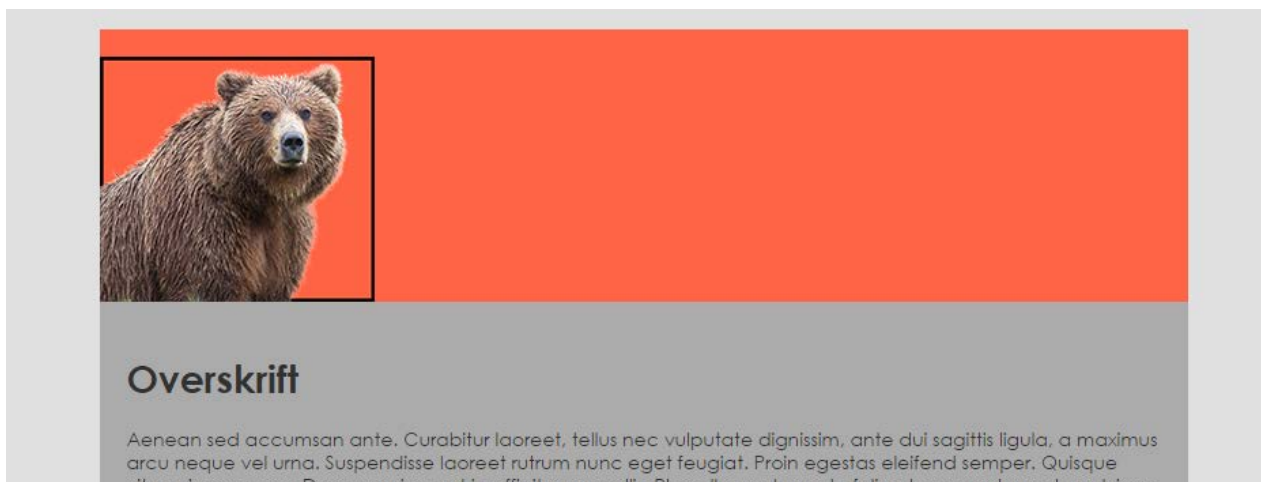

9.8 Fleksible headere

Hvis vi ønsker en header som kan varieres i bredde, kan vi ikke bruke et bilde som dekker hele headeren. I stedet kan vi bruke et lite bilde som har *samme* bakgrunnsfarge som vårt headerelement. Nedenfor vises et eksempel på et slikt bilde:

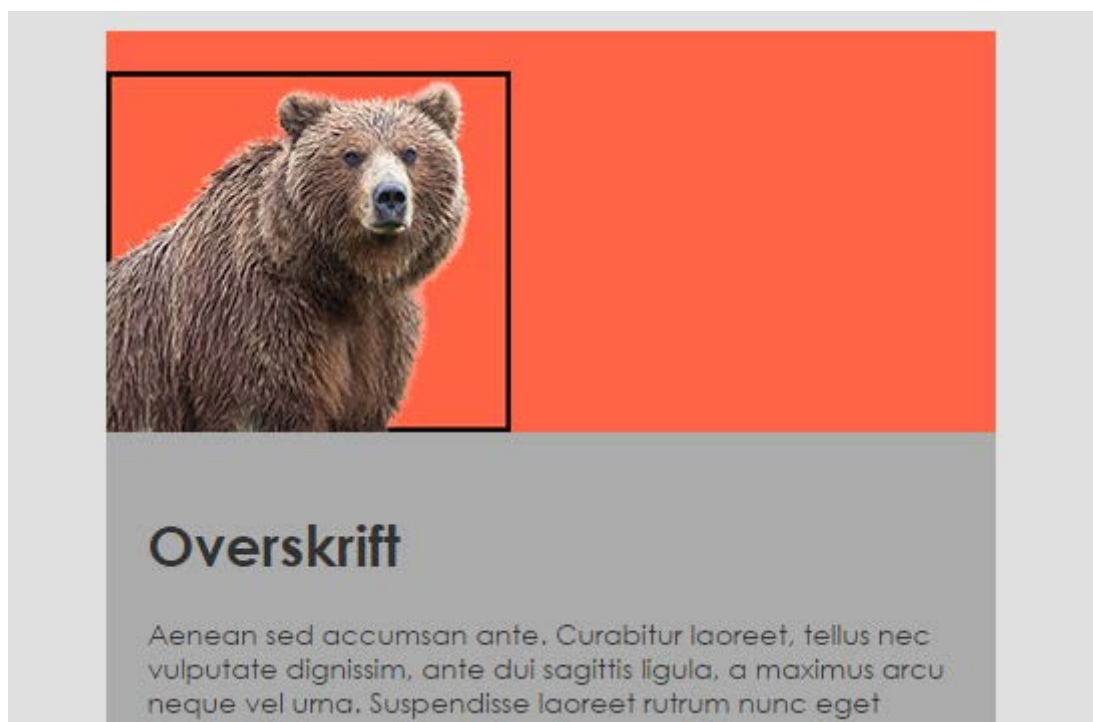
... og hvordan det ser ut i en header:

Den svarte kantlinjen rundt det lille bildet burde fjernes, men er tatt med her for å illustrere bildets størrelse. Hele headeren er et `<div>`-element, med det lille bildet som bakgrunnsbilde. CSS-koden for headeren ser slik ut:

```
.topptekst {  
  width: 100%;  
  height: 200px;  
  background-color: #FF6347;  
  background-image: url("flexhead.png");  
  background-repeat: no-repeat;  
  background-position: left bottom;  
}
```

Dette `<div>`-elementet fyller altså ut 100 % av elementet det er plassert inni (som igjen fyller 80 % av nettleseren). Ved å nedskalere nettleseren vil det se slik ut:

Selve siden blir mindre, men headerbildet forblir det samme.

9.9 Valg av filformat

Du bør lagre regelmessig mens du arbeider med et dokument i GIMP, i formatet .xcf. Når du er ferdig med et bilde, må du også lagre det i et format som kan brukes på en nettside. De vanligste alternativene er JPEG og PNG. Generelt er det greit å bruke JPEG på bilder med fotografier, og PNG på bilder med strektegninger.

For å lagre som JPEG eller PNG, velger du File > Export. Deretter kan du trykke Select File Type (By Extension) nederst til venstre. Der kan du velge JPEG eller PNG. Alternativt kan du skrive .png eller .jpg manuelt i filnavnet. Selv om formatet kalles JPEG, vil filene dine få filendelsen .jpg. Når du trykker Export, kan du justere bildekvalitet og noen andre ting. Prøv deg fram og undersøk om du er fornøyd med bildets kvalitet og filstørrelse.